

Voorkom dichtslibben levensaders Nederlandse economie

November 2019

Door oplopende spanningen tussen de Europese Unie, de Verenigde Staten en China, dreigt het mondiale handelsverkeer dicht te slibben met als belangrijk gevolg afnemende export en investeringen in (Nederlandse) technologie. De oorzaak ligt zowel bij de **spelers** (de VS, China, de EU) als de **structuur** waarbinnen ze opereren; de Wereldhandelsorganisatie.

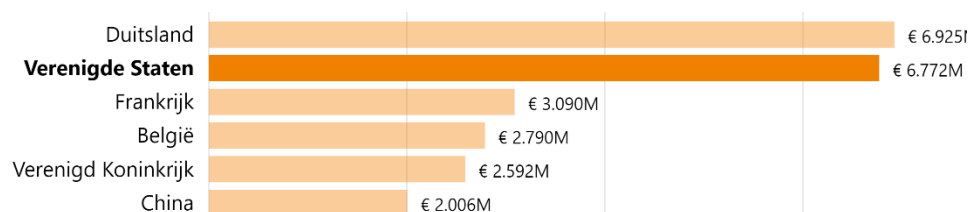
De Wereldhandelsorganisatie (WTO), die internationale afspraken op het gebied van handel faciliteert en toeziet op de naleving, bevindt zich in een crisis. Prangend is de weigering van de VS in te stemmen met de benoeming van nieuwe leden van het WTO's College van Beroep ("Appellate Body"), met als gevolg dat de geschillenarbitrage dreigt vast te lopen en daarmee het functioneren van de WTO.

Op het niveau van de spelers zijn er de oplopende trans-Atlantische spanningen tussen de EU, de VS en China. In juli 2018 stelde president Donald Trump, zich beroepend op nationale veiligheid, importtarieven in op Europees staal en aluminium, waarmee meer dan 500 miljoen staalexport uit Nederland in het geding komt.¹

Naast de staalheffingen stelde de VS – na groen licht van de WTO - heffingen in op andere Europese producten. Dit als vergelding voor verboden staatssteun aan het Europese Airbus. Als de EU vervolgens terug zou slaan in een vergelijkbare zaak rondom het Amerikaanse Boeing, kunnen we volmondig spreken van een handelsoorlog.

Als de WTO – als handelsarbitrator – niet meer volwaardig kan functioneren, en de EU zou besluiten om terug te slaan, heb je in feite een wedstrijd zonder scheidsrechter waarbij de spelers zijn begonnen aan een eindeloze reeks strafschoppen. Gelukkig ziet het kabinet dat ook.²

Zo'n wedstrijd kent geen winnaars en voor de Nederlandse technologische industrie is dit funest. Jaarlijks exporteren FME-leden voor 49 miljard naar het buitenland, waarbij de Verenigde Staten als grootste handelspartner buiten Europa gelden.

Figuur 1 Export FME leden 2018, Bron CBS

Naast directe effecten van importheffingen op specifieke producten, wordt de Nederlandse technologische industrie ook – indirect – hard getroffen. Veel van de productie van FME-leden, van trucks tot eiersorteermachines, zijn kapitaalgoederen. Bij fundamentele onzekerheden sneuvelen de investeringen daarin vaak als eerste.³

¹ CBS 2019

² <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2019/10/30/kamerbrief-inzake-handelsagenda-n-jaar-onderweg/kamerbrief-inzake-handelsagenda-n-jaar-onderweg.pdf>

³ ING 'Handelsconflict VS-China risico voor Nederlandse technologische industrie'

Begin oktober speelde de handelsoorlog een belangrijke rol bij de door Philips afgegeven winstwaarschuwing en ook de Nederlandse staalproducenten worden hard getroffen.⁴ Zelfs FME-leden die op korte termijn voordeel ondervinden van de situatie, geven aan te verwachten dat ook voor hen het netto-effect van de onzekerheid en afkoelende wereldeconomie door de handelsoorlog op termijn negatief is.

Wat willen we?

De urgentie is duidelijk; ons verdienvermogen als handelsnatie staat op het spel, en daarin speelt de technologische industrie – verantwoordelijk voor één zesde van de Nederlandse export – een sleutelrol. Nederland moet zich dan ook, zelfstandig en in Europees verband, onverminderd blijven inzetten om de protectionistische tendens te keren en bij te dragen aan een functionele, toekomstbestendige WTO. Het is daarom goed deze urgentie terug te zien in de uitvoering van de handelsagenda van het kabinet.

Maak de WTO toekomstbestendig

- FME wil dat de Europese Commissie haar ambitie waarmaakt, om in 2020 een breed gedragen hervormingsplan klaar te hebben. We onderschrijven het uitgangspunt van de Commissie namelijk het creëren van een gelijk speelveld. Het aanscherpen van definities in WTO-recht, zoals wat precies onder ‘publiek orgaan’ wordt verstaan, kan hieraan bijdragen. De huidige – nauwe – omschrijving van ‘publiek orgaan’, stelt overheden namelijk in staat om via staatsbedrijven subsidies te verstrekken, waar dat normaalgesproken als verboden staatssteun geldt.
- Ook de situatie, waarin een economie als China binnen de WTO de status van ‘ontwikkelingsland’ en bijbehorende uitzonderingspositie geniet, past niet bij een gelijk speelveld. We steunen dan ook de inzet van de Europese Commissie voor een breed gedragen oplossing hiervoor. Van een land met de ‘ontwikkelingsland-status’ kan bijvoorbeeld een plan gevraagd worden wanneer het aan de verplichtingen van een volwaardig WTO-lid denkt te kunnen voldoen. Dit als onderdeel van de bestaande toetsingsmechanismen van de WTO.⁵
- Ook steunen wij het voorstel van de Europese Commissie om de huidige impasse, rondom het Appellate Body, te doorbreken. Een aanscherping van WTO-reglementen over bijvoorbeeld de mate waarin het Appellate Body nationaal recht kan interpreteren, komt tegemoet aan de zorgen van de VS hierover, zonder afbreuk te doen aan het EU-belang.⁶

Zet in op de-escalatie met de VS

- FME pleit voor nationale en internationale initiatieven gericht op dialoog en de-escalatie met de VS op het gebied van handel. Het initiatief van het Europees Parlement tot samenwerking met het Amerikaanse Congres om de situatie te de-escaleren is daarvan een voorbeeld.⁷
- Zelf zoekt FME waar relevant, de samenwerking om ook vanuit het bedrijfsleven het belang van open handel en de schade van een handelsoorlog te benadrukken.⁸ Meer dan een jaar na Trump’s staalheffingen wordt ook bij Amerikaanse bedrijven duidelijk dat een handelsoorlog alleen verliezers kent.⁹

⁴ <https://fd.nl/beurs/1319868/philips-voelt-de-handelsoorlog>

⁵ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157331.pdf

⁶ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157514.pdf

⁷ European Parliament letter to Congress on Trade, 2-10-2019

⁸ FME/NEMA Joint Statement On Tariffs, 23-04-2018

⁹ <https://www.latimes.com/politics/story/2019-10-29/steel-industry-faces-a-bleaker-future-than-when-trump-moved-to-rescue-it>